

Nagy Alajos

Apostoli küldetés

Az újságok azzal a céllal születnek, hogy lehetőleg hitelesen tájékoztassák az olvasót a világ, az ország, a szűkebb haza dolgairól, vagy éppen személyekkel történt eseményekről.

Mivel a teljesen objektív tájékoztatás szinte lehetetlen – a „pártosság” már megmutatkozik a cikk, a dolgozat kiválasztásánál – szinte magától adódik, hogy a lap valamilyen módon szellemi tartást, elvi hovatartozást, tán bizonyos elvi elkötelezettséget, sőt pártbéli hovatartozást tükrözzön, képviseljen. Így az olvasó már eleve tudja, melyik hírlapból merítse ismereteit, melyik felel meg legjobban elveinek, politikai hovatartozásának.

Nyelvi minőség és a lap íróinak, szerkesztőinek stilisztikai készsége határozza meg az újság nyelvészociológiai értékét, olvasóinak műveltségi fokát.

Vannak publicisztikai termékek, amelyek valamely elvnek, népcsoportnak rendelik alá működésüket. Tehát célzottan szólítanak meg kiszemelt társadalmi, politikai csoportokat.

Nos, a NEMZETŐR egyesítette mind e kategóriákat. De még ezen is túlment, hiszen nemcsak hirdette a nemzeti-politikai emigráció elveit. Hála a főszerkesztő, Tollas Tibor – akit nevezhetnénk a magyar emigráció Pál apostolának - önfeláldozó munkásságának, a legtöbb politikai megmozdulás mind a száműzöttek közt, mind a nemzetközi politikai körökben, egészen az ENSZ-ig komoly visszhangot váltott ki. Ez pedig nem lebecsülendő teljesítmény a XX. században, a rádió, a tv, az elektronikus hírközlés világában, a nemzetközi politika balrafordulása, liberalizmusa, a baloldali diáktüntetések, a Marcuse-ok és a Cohn-Bendit-ek, a Baader-Meinhof terroristacsoportok működésének idején a felfordult, „magára hagyott Európában”, a nagyhatalmak hidegháborúja korában.

Egy kis nép érdekeinek képviselője a regnáló politikusok nemzetirtó, hazug, a proletár internacionalizmusra hivatkozó tetteinek pellengérré állítása, a „legvidámabb barakk” nimbuszát hangoztató kommunista tábor – és annak nyugati csatlósai, sajtója és kommunikációs eszközeinek vezetőivel szemben harcba szállni e kis nép szabadságáért és igazságáért.

A NEMZETŐR megalakulásától kezdve a nemzet lapja lett. Oly értelemben, hogy mind a menekültek, mind a belső emigrációba vonult itthoni értelmiségiek, akikhez kerülő úton, néha komoly veszélyek árán jutott el, saját lapjuknak tekintették, hisz az ő szabadságvágyuknak, az

ő kritikájuknak, az ő követeléseiknek adott hangot Tollas újságja.

Az első akció a születés és életben maradásért való küzdelem volt. A Bécsben szerkesztett újságot el kellett juttatni mindenüvé, ahol olvasó magyar menekült (emigráns) élt. Ízletetni kellett a rabszolgaságból szabadultakkal a szabadságot, a hazaszeretetet, az egymásért, elsősorban a nemzetért való felelősséget. Ebben az akcióban részt vettek az egyházak, a hazafias magyar egyletek, szövetségek, elsősorban az emigráns fiatalok, akik közül nagyrészt kikerült a NEMZETŐR első írógárdája.

Tollas külön érdeme, hogy elsősorban a fiatalokra épített. Megjelent az ifjúsági szervezetek, elsősorban a MEFESZ és a diákszövetségek kongresszusain, összejövetelein. Nemcsak a világ magyar menekültjeiről adott hírt, nemcsak az otthoni súlyos helyzetet, a megtorlásokat, visszaéléseket ismertette a rá oly jellemző szent pátosszal, izzással, de igyekezett segíteni az egyetemi ifjúságot a nemzeti haladás útján. Holott a NEMZETŐR sosem vált a diákok, a MEFESZ hivatalos lapjává, legjobb terjesztői a diákok lettek.

Az újság első nagy akciója a Bécsi Világifjúsági találkozó, a VIT volt. Az emigrációba kényszerült MEFESZ (Magyar Egyetemisták és Főiskolai Hallgatók Egyesült Szövetsége) genfi központtal UFHS néven (United Free Hungarian Students) folytatta azt a szabadságharcot, amit Szegeden és Budapesten, valamint az ország összes egyetemén és főiskoláján megkezdett. Bár voltak árnyalati különbségek a különböző politikai irányzatok között, a Szövetség eszmerendszere megmaradt az 1956-os szabadságharc elvi síkján. Minden akciójukat ennek értelmében szervezték. Így a bécsi VIT-et is. Kéretlenül-hívatlanul megjelentek az osztrák fővárosban és akcióikkal zavarták a találkozó programját, a magyar küldöttség rendezvényeit, hirdették a forradalom eszméit és eseményeit főleg az úgynevezett harmadik világ (Afrika, Ázsia, Dél-Amerika) diákjai között. Például röplapokkal elterelték az érdeklődő közönséget a rendezvény megadott helyéről egy másik színhelyre – így a meghívottak nagy része nem jelent meg.

A Világtalálkozó hivatalos jelvényét „meghamisították”. Az eredeti kitűzőn egy kéz piros-fehér-zöld lángú fáklját tartott. A MEFESZ jelvénye megtévesztő hasonmást volt – de a kézen rablánc díszelgett, és a jelvény hátlapján fekete vonallal aláhúzva 1956. X. 23. feliratot

olvashatta a boldog „csencselő” tulajdonos. A trükkre csak később jöttek rá a magyar (párt)küldöttség tagjai, amikor azt már több ezer résztvevő hordta. Az akció vége az lett, hogy a magyar küldöttség tagjai csak zárt egységekben hagyhatták el a szálláshelyül szolgáló hajót és kapcsolataikat leszűkítették a „testvéri” országok diákjaira.

A NEMZETŐR ebből az alkalomból több nyelven jelent meg: magyarul, németül, franciául, angolul, arabul, sőt – történetében először és utoljára – kínaiul is. Ezek a számok híven tükrözték a magyar nemzet szabadságszeretétét, felhívták a figyelmet szabadságharcunkra és a kádári elnyomásra, amely ekkor még teljes erővel dühöngött, és az elhurcolt, kivégzett, emigrálni kényszerült diáktársak sorsára.

Ez azért is volt fontos, mert Kádár megkísérelt mindent, hogy demokratikus államférfiként elismerjék, és hazánkat a szabad országok közé sorolják.

Mivel az ENSZ-ben a Harmadik Világ országai egyre inkább többségbe kerültek, kézenfekvő volt, hogy a népközösségben elsősorban ők fognak dönteni Magyarországsorsafelett. Ezért ennek a megmozdulásnak jelentősége akkor felmérhetetlen volt. Sőt kihat a mai politikára is, hisz az akkor külföldi kapcsolatokat teremtő diákok később felelős társadalmi pozíciókban szolgálták hazájuk – és sok esetben (emlékeik hatása alatt) Magyarország érdekeit.

A NEMZETŐR, elsősorban a lánglelkű TOLLAS TIBOR legnagyobb, legeredményesebb akciója kétség kívül a forradalom ötödik évfordulójára szervezett Tízmillió aláírás Magyarországért mozgalom volt. A hallgatásra ítélt tízmillió magyar nép helyett tízmillió szabad országokban élő személy követeli a magyar nép szabadságát és önrendelkezési jogát. Ezért megengedhetetlen, hogy az ENSZ levegye a napirendről a magyar kérdést. Félő volt ugyanis, fejünk felett lógott, mint Damokles kardja, hogy az ENSZ, engedve az egyre erősödő szovjet nyomásnak, le fogja venni a napirendről a magyar ügyet. A napirenden való állandó szereplés ugyan nem sok jót hozott hazánknak, de ezzel mind a Szovjetunióra, mind Kádárakra nyomást lehetett gyakorolni a nemzet javára. Hogy ez mekkora hatással volt Moszkva politikájára, látható volt abban is, hogy a magyar jelentést elkészítő Bang Jensen dán diplomatát a KGB megkísérelte befolyásolni, hogy adja ki a forradalom tanúinak névsorát. Miután ő nem engedett a fenyegetéseknek, titokzatos módon megölték. Így, utólagosan, ő is nemzeti forradalmunk áldozatává vált. Félő volt továbbá, hogy a Szovjetunió álhumanizmusa mögé bújít, a Harmadik Világ gyarmati sorsból felszabadult népei, baloldali kormányaik irányításával felsorakoznak a szovjet imperialista törekvések mögé és hagyják a magyar kérdés levételét. Ez nagyban erősítette volna a szovjet orosz hatalmi törekvéseket és a kommunisták előretörését. Így a diplomaták nem

mondhattak ellent saját népüknek és kénytelen-kelletlen mellettünk voksoltak.

Aki ismerte, látta, hallotta Tollas Tibort, nem tudta magát kivonni személyes varázsa alól. Lelkesedése átragadt közönségére is. Mikor Hannoverben adott riportot a hamburgi NDR (Norddeutscher Rundfunk) munkatársának, olyannyira belekesedett, mikor tört németiséggel elmondta a mozgalom értelmét, hogy a riportert könnyekben tört ki.

A közönséghatást még növelte, hogy útitársa az a több nyelvet beszélő Kürthy Tamás volt, aki a szociáldemokraták ellen indított perben (Peyer-per), melyben Kéthly Annát is elítélték, börtönbüntetést kapott, s a börtönben megvakult. Olyan államférfiak vendégeként szerepelhettek, mint az egykor Kenya szabadságáért küzdő Kenyatta elnök.

Az aláírók közt voltak a politikai élet szereplői mellett olyan írók, költők és közéleti személyiségek, mint Hermann Hesse, Nobel-díjas író, Werner Bergengruen, német író, Paul Sörensen, dán író, Arthur Koestler, magyar származású író, Arnulf Överland, norvég költő, Hans Egon Holthusen, német író és kritikus, Ernesto Pinto, uruguayi költő, Wilhelm Röpke, világhírű közgazdász, Antonio Gacciani, argentin bíboros, Antonio Rocca, Buenos Aires-i püspök, Boston érseke, hogy csak a legismertebbeket említsük.

Erről a missziós útról egy gyönyörű selyem zászlóval tértek vissza, melyet Calgary városa ajándékozott Tóth Ilona emlékére, s amelynek zászlónyelébe olyan személyiségek ütöttek szöveget, mint Richard Nixon amerikai elnök és Franz Josef Strauss, akkori német honvédelmi miniszter. (A zászlót ma a Lakiteleki Emigrációs Gyűjtemény őrzi.) A NEMZETŐR-akció sikeres volt: Hatására a magyar kérdés évekig az ENSZ napirendjén maradt.

Ennek a csodálatos hazafias tettnek igen fontos hozzáadása a Gloria victis 1956 című versantológia lett, ami máig legteljesebben tartalmazza az idegen költők legszebb verseit az 1956-os magyar forradalom és szabadságharcról, az emigráció legjobb fiatal költőinek tolmácsolásában, bizonyítván a jövő korok ifjúságának, hogy forradalmunk nem egy lokális, csak magyar megmozdulás volt, hanem egy nemzetközi esemény, amely kivívta a világ költőinek elismerését és dokumentálta a népek velünk érzett szolidaritását. A gallok Vae victis jelszava – Jaj, a legyőzötteknek – időközben Gloria victis-ként – fordított értelemben – Dicsőség a legyőzötteknek – ment át a mai magyar köztudatba.

Az 1972-es müncheni olimpia újabb akcióra hívta a Nemzetőr szerkesztőségét és barátait. Újól meg kellett mutatni a világnak, mely hősiességgel harcolt a magyar nép a szovjet elnyomók ellen. Tudatosítani kellett a Münchenbe érkezett sportolóknak azt is, hogy szabadságharcunkban a nemzet atlétái is részt vettek. Sőt voltak, akik életüket áldozták a szabadságharcban.

A NEMZETŐR a periodikusán megjelenő angol, francia és német nyelvű számok mellett megint több nyelven jelent meg. E számok nemcsak Münchenben voltak hozzáférhetőek, de megjelentek az állomások és repterek újságos standjain is. A világ sportszerető közönsége újra szembesült egysportban élenjáró kis nemzet tragédiájával és a szovjet elnyomás szörnyű magyar valóságával. A lap szerzői nem hagytak kétséget afelől, hogy a legvidámabb szocialista barakk drótsövénye mögött egy grimasszá torzult mosolygó diktatúra tekint ránk, amely nem kíméli még az elesettek emlékét sem, hisz elszántja sírjait, meggátolja, hogy az áldozatok hozzátartozói meglátogassák szeretteik hamvait, eltünteti a sírhelyeket és elhazudja, hogy igenis, még mindig vannak politikai elítéltek, akiknek aktáit átírják, s a szabadságharcosokat közbűnözőkként tartják lakat alatt. A lap tudtára hozta a világ olvasóközönségének, hogy a kádári szocializmus nem más, mint egy diktatúra ideologizált formája.

Állandó akcióként fogható fel a lap hazajuttatása. Mivel nem mindenkit engedtek ki nyugatra, akiket kiengedtek, azokat megmotozták, csomagjaikat átkutatták, nemcsak nyugati árucikkek tiltott bevitel miatt, elsősorban nyugati, zavargásokra felszólító nyomdatermékekre, szimbólumokra vadásztak. Ezek közé tartozott a NEMZETŐR is, amit ronggyá szétolvasva terjesztettek titokban kis hazánkban. Ha valakit rajtakaptak a terjesztésen, börtönbüntetéssel sújtották, s nem kapott többé útlevelet.

Ugyanez járt a könyvekért is. A Füveskert, A forradalom tanúi (az ENSZ Magyar Bizottságának jelentése), Tollas Tibor, Kocsis Gábor és a NEMZETŐR író-, költőgárdájának művei, éppúgy nemkívánatosnak, tiltottnak nyilvánítottak, mint a lap maga.

1970-ben a Kádár kormány meghirdette a Magyarok Évét. Az ürügy Szent István születésének évfordulója volt, a cél, minél többen menjenek haza, ezzel demonstrálván, hogy akkora szabadság van Magyarországon, hogy külföldre szakadt hazánkfiai, vagyis a forradalom és szabadságharc menekültjei, szabadon visszatérhetnek hazájukba, nem alkalmaznak semmiféle megtorlást a forradalomban vállalt szerepükért, emigrációs munkásságukért, s aztán büntetlenül, szabadon visszatérhetnek új hazájukba.

A kádári akciónak kettős célja volt: így mutatta be a rendszer, hogy nem diktatórikus, s kikapcsolta a nagy emigráns tömegek ellenállását. Hisz aki itthon volt, már nem támadta a rendszert, mert később is évente haza akart jönni, hogy szeretteit lássa, barátaival találkozzon, tehát inkább dicsérte a jószágos Kádár Jánost, a nagy reformok atyját, bizonyítva annak népszerű jelszavát – aki nincs ellenünk, az velünk van – észre sem véve, hogy Illyés Gyula-i értelemben maga is a zsarnokság részévé vált.

Másodsor: a harmadik-negyedik hazalátogatás után behívták a látogatót az Idegeneket Ellenőrző Hivatalba, ahol kedélyesen elbeszélgettek vele életkörülményeiről,

magyar ismerőseiről. A rettegő atyafi persze először nem mondott semmit, de miután az ügynökök feltárták előtte, hogy ők ezt-azt tudnak róla, ismerőseiről, szokásairól, megilletődve látta, hogy ezek mindent tudnak, kicsiségeket is, így tovább szolgáltatva a kis adatokat, amikből a mozaikot tovább rakták, hogy a tudottakból egy másik delikvenst kérdezhessenek ki, mutatván, mi ezt is tudjuk, a legkisebb dolgokat is, amik veletek történnek. Ez nemcsak a kihallgatott személyt bátortalanította el, az emigráció munkáját is erősen befolyásolta, hiszen most már nem lehetett tudni, ki jött vissza ügynökként, ki dolgozik az államvédelmi szerveknek. Így a Szabadságharcos Szövetség – anélkül, hogy ezt volna vezetősi tagjainak megtiltotta a hazajárást, s mérlegelte, hogy az otthonjárt személy hogy viselkedett 1956 után az emigrációban, hogy viselkedett otthon, visszatérte után. A változások mérhetők, szignifikánsak voltak.

A kommunista hatalom zokon vette, hogy a NEMZETŐR leköszölte a Szabadságharcos Világszövetség elnökének, az egykori Homo Regiusnak, Dálnoki Veress Lajosnak és Légrády Lászlónak figyelmeztető felhívását, amiben elutasítják a hazajárást és ellenzik Kádárék álhumanizmus mögé bújtatott valódi propagandisztikus céljait.

Habár ez a mozgalom messze nem hozta meg a Tízmillió Aláírás-akció eredményeit, megzavarta a kommunista propaganda-masineria működését, homokot szórt a jól megolajozott hajtóműbe.

A hazajárásnak volt azonban egy, a kommunisták által előre ki nem számított hatása is. Bátrabb emigránsok, eldugva ruháik, ajándékaik között, vagy éppen csomagoló papírként behozták a tiltott antikommunista irodalmat. Ha valakit elkaptak, megvonták magyar vízumát, kiutasították az országból vagy beépítették ügynökhálózatukba.

A NEMZETŐR azonban más úton is bejutott az országba, ahol titkon kézzől-kézre adták és terjesztették híryagát, mely részben felelős állásban dolgozó emigránsoktól, vagy a Szabad Európa Rádió lehallgatóitól (monitoring – Szeberényi Lászlótól) származott, tehát hiteles volt.

Míg az illegális irodalom hazajött, addig a NEMZETŐR komoly harcot vívott az államilag kicsempészett, vagy álhumanizmus ruhájába bújtatott hazai propaganda irodalom kihozatala és terjesztése ellen. A Történelmi Hivatal aktáiból tudjuk, hogy az Államvédelem hány példányban, milyen céllal és hogyan juttatta ki ezt a nyugati magyarság megtévesztését célzó irodalmat (amely sokszor hozzáférhetetlen volt a honi olvasók számára). Töttösy Ernő erre vonatkozó cikkei világosan rámutattak arra, hogy ez egy zsákutca: (ebben voltak nem propagandisztikus, de modern-klasszikus művek is, az akció álcázására) elfogadja a hazai szerzők műveit, de ők nem engedik be a nyugati magyar irodalmat, amit még ma sem ismer a honi magyar olvasó-közönség. Így lopták be – néha tömegével, mint Molnár János

bajtársunk – Mindszenty emlékiratait, Márai egyes műveit és a Szent Imre fordításában kiadott Gulág szigetcsoportot is.

A NEMZETŐR akciójának vehetjük a Hágában megalakult Európai Szabad Magyar Kongresszus létrejöttét is, hisz ha ez a sokat olvasott újság nem közli a megalakulásra szóló felhívást, nem tudott volna összeülni a Kongresszus, nem lett volna elegendő a különböző központi szervezeteknél fellelhető címlista. Nem csak az emigráció széles rétegei, de a honi kommunista kormány is jól tudta, hogy a Kongresszus egy kvázi ellenparlament, mely több nemzetközi fórumon is hangoztatja véleményét, amely lesújtó volt a Kádár-diktatúrára nézve, amely a legkülönbözőbb nyílt és titkos eszközökkel zavarta munkáját.

Ugyancsak a NEMZETŐR minduntalan megjelenő cikkeinek hatására indult el az erdélyi magyar falvak lerombolása elleni európai mozgalom, melynek alapján a szabad világ majd minden fővárosában tüntetéseket szerveztek erdélyi véreinkért, sőt egy küldöttség petíciót vitt be a strassburgi Európa Parlamentbe, melynek szövegét az Európa Tanács elnöke vette át.

A NEMZETŐR – lévén Tollas Tibor a Világszövetség főtitkára – szorosan együttműködött a Szabadságharcos Világszövetséggel. Bajtársai szervezték amerikai és európai körútjait és adtak megfelelő adatokat, tényszerű információkat a lap szerkesztőségének.

A német szövetség tagjai külön akciók keretében a Bundestag képviselőinek képviselőházi levélfiókjába rakták be a NEMZETŐRNEK a magyar kormányküldöttség, Kádár, vagy éppen Breznsyev látogatása alkalmából kiadott különszámait, amelyek megfelelően tájékoztatták a képviselőket a látogatók zsarnokoskodásáról és diktatórikus kormányzásáról. Tájékoztatták Mansfeld Péter törvényekbe ütköző kivégzéséről, a forradalom áldozatairól, valamint sajnálatos 1956-os események rabjainak közbűntényessé nyilvánításáról, és így az amnesztia ellenébe, további fogva tartásáról.

A NEMZETŐR szerkesztősége szíven viselte a magyar ifjúság jövőjét, a nemzeti oktatást is. Minden segélyakciót támogatott, gyűjtéseket szervezett a Burg Kastl Magyar Gimnázium megsegítésére, valamint a cserkészmunka és a hétvégi magyar iskolák népszerűsítésére.

A keresztény egyházak munkájának támogatása természetes volt.

A NEMZETŐR kezdeményezte a Petőfi év rendezvényeit is. Nagy szabadságharcos költőnk százötvenedik születésnapjára Kocsis Gábor költő naplószerű forgatókönyvének betétjeként Nagy Alajos rendező Petőfi verseiből, megzenésített költeményeiből műsort állított össze, melyben olyan művészek, mint Zambelly Bianca, mezzoszoprán, Konthur Mária, szoprán és Schmidt Károly, basszus énekesek adtak elő Petőfi-korabeli dalokat, Petőfi verseire komponált zeneműveket, sőt még Nietzsche német filozófus Petőfi-

dalai is műsorra kerültek. A kis együttes az összeállítással végigtornézte Európa minden nagyobb magyarlakta városát, emléket állítva az 1848-1849-es szabadságharc nagy költőgéniuszának.

A költészet ápolása Tollas Tibor szívügye volt. Körútjain nem csak a saját verseit, de a költőtársak műveit is szívesen népszerűsítette. A NEMZETŐR sok esetben közölte itthoni költőink műveit is. Nagy Gáspár híres Nagy Imre-verse először a NEMZETŐR hasábjain jutott el a nyugati magyar olvasóhoz.

A Kéziratos tiltott magyar irodalom a Kárpát-medencében című kiadvány először szólaltatta meg egy antológiában a fiatal magyar írókat, akiket Tollas Tibor nevezett el bűvópatak nemzedéknek. Az akkora már legyengült Kádár-diktatúra már nem tudott erőteljesen védekezni ez ellen az akció ellen. Holott Csoórit (aki ebben az időben szoros kapcsolatban állt a Nemzetőrrel), még szilenciumra tudták kényszeríteni a Duray Miklós-cikk miatt, a NEMZETŐR által felébresztett közvéleménytől való félelem, melyet sok nyugati író bátor kiállása csak fokozott, bizonyos védelmet nyújtott a szamizdat kiadványok harcos szerzőinek és terjesztőinek – mint például a Tiszatájnak –, akiket többé nem bírtak elnémitani. Így kapcsolódott be a NEMZETŐR a rendszerváltozás keserves, de reményelti folyamatába. A mai magyar emigráció megérte azt, hogy visszatérhetett a zsarnokság, az idegen hatalom által tönkretett – és még ma is a zsarnokság felé vezető kormány által irányított – hazába, melyről sosem mondott le, melyet minden erejével segített, melynek segítségét a mai magyarság nem ismeri el, mert nem is ismeri.

A NEMZETŐR, holott széles teret adott a rendszerváltás népszerűsítésének, annak megvalósulásával nemzetvédő, apostoli szerepe megszűnt. Az utazó Pál apostol – Tollas Tibor – megtérhetett atyái földjére, s nem idegen földben kellett nyugodnia, mint az általa megénekelt Mózesnek. A magyar utókor hivatott arra, hogy a NEMZETŐR munkáját megismerje, azt megfelelően méltassa és a munkatársakról a nekik kijáró tisztelettel és kegyelettel megemlékezzen.

(Budaörs, 2006. szeptember 8.)